

УНИКАЛЬНАЯ КНИГА

РУСЬКА ПРАВДА

*Этой книги не найдешь
в интернете*

Руська правда

«Мультимедийное издательство Стрельбицкого»

2015

Руська правда / «Мультимедийное издательство Стрельбицкого»,
2015

«Руська правда» – перша відома збірка правових норм східних слов'ян: кримінального, спадкового, торгового і процесуального законодавства. Вона є головним джерелом з історії правових, соціальних і економічних стосунків Київської Русі. Відомі дві редакції «Руської правди» – Коротка, яку пов'язують з ім'ям Ярослава Мудрого, і Розширена, що співвідноситься з Володимиром Мономахом. У цьому унікальному виданні подано обидва варіанти тексту, які було змінено та доповнено за редакцією Любові Пономаренко.

, 2015

© Мультимедийное издательство
Стрельбицкого, 2015

Содержание

I. Розширена редакція	5
Кінець ознакомительного фрагмента.	8

РУСЬКА ПРАВДА

I. Розширена редакція

1. Якщо уб'є чоловік чоловіка, то мстити братові за брата, або батьку, або синові, або двоюрідному братові, або синові брата; якщо ніхто «з них» за нього не мститиме, то призначити 80 гривень за убитого, якщо він княжий чоловік або князівський тіун; якщо він буде русин, або гридень, або купець, або боярський тіун, або мечник, або ізгой, або слов'янин, то призначити за нього 40 гривень.

2. По смерті Ярослава, знову зібравшись, сини його, Ізяслав, Святослав, Всеволод, і чоловіки їх, Коснячко, Перенег, Никифор відмінили помсту за убитого, замінивши її викупом грошима; а усе інше – як Ярослав судив, так і сини його встановили.

3. Про вбивство. Якщо хто уб'є княжого чоловіка в розбої, а вбивцю не шукають, то виру в 80 гривень платити верві, де лежить убитий, якщо ж проста вільна людина, то 40 гривень.

4. Якщо якась верва платитиме дику виру, нехай виплачує ту виру стільки часу, скільки платитиме, тому що вони платять без злочинця.

5. Якщо злочинець є членом їхньої верви, то в цьому випадку допомагати «общинникам» злочинцеві, оскільки раніше він їм допомагав «виплачувати виру»; якщо ж «виплачувати» дику виру, то платити їм усім разом 40 гривень, а за злочин платити самому злочинцеві, а із спільної плати 40 гривень йому заплатити свою частину.

6. Але якщо «хто» убив відкрито, під час сварки або на бенкеті, то тепер йому так платити разом з вервою, оскільки і він вкладається у виру.

7. Якщо «хто» здійснить вбивство без причини. «Якщо хто» здійснив вбивство без всякої сварки, то люди за вбивцю не платять, але нехай видадуть його самого з дружиною і дітьми на вигнання і на розграбування.

8. Якщо хто не вкладається у дику виру, тому люди не допомагають, але він платить сам.

9. А це вирні постанови, які були при Ярославі: вирнику узяти 7 відер солоду на тиждень, а також барана або пів-туші яловичини, або 2 ногати; а в середу куна або сир, в п'ятницю стільки ж, дві курки йому на день, а хлібів 7 на тиждень, а пшона 7 убірків, а гороху 7 убірків, а солі 7 голважень; усе це – вирнику з отроком, а коней утримують чотирьох, на кожного коня давати овес: вирнику – 8 гривень, а 10 кун – перекладна «подать», а метельнику – 12 векш, і ще ссадна гривня.

10. Про вири. Якщо вира 80 гривень, то вирнику 16 гривень і 10 кун і 12 векш, а раніше – ссадна гривня, а за убитого – 3 гривні.

11. Про князівського отрока. Якщо за князівського отрока, або за конюха, або за кухаря, то «вира» 40 гривень.

12. А за тіуна огнищного і за конюха – 80 гривень.

13. А за тіуна князівського сільського або керуючого орними роботами – 12 гривень.

14. А за рядовича – 5 гривень. Стільки ж і за боярського «рядовича».

15. Про ремісника і ремісницю. А за ремісника і за ремісницю – 12 гривень.

16. А за смерда і холопа 5 гривень, а за раба – 6 гривень.

17. А за годувальника 12 гривень, стільки ж і за годувальницю, хоча це буде холоп або раб.

18. Про недоведене звинувачення у вбивстві. Якщо на кого буде недоведене звинувачення у вбивстві, то виставити 7 свідків, щоб вони відвели звинувачення; якщо ж «обвинувачений» варяг або який інший «іноземець», те виставити двох свідків.

19. А за останки і за мерця, якщо невідоме його ім'я і він невідомий, то верва не платить.

20. Якщо відведе звинувачення у вбивстві. А якщо хто відведе звинувачення у вбивстві, то дає отрокові гривню кун за виправдання; а хто його звинуватив без доведення, то тому дати іншу гривню, а за допомогу у відведенні звинувачення у вбивстві 9 кун.

21. Якщо шукають свідка і не знайдуть, а позивач звинувачує у вбивстві, то розсудити їх випробуванням залізом.

22. Так само і в усіх судових справах, про крадіжки і про наклеп, якщо не буде речового доказу, а позов не менше напівгривні золота, то тоді примусово привести відповідача до випробування залізом; якщо ж менш значний позов, то до випробування водою; якщо до двох гривень або менше, то йти йому на судову клятву стосовно своїх кун.

23. Якщо хто ударить мечем. Якщо хто ударить мечем, не оголивши його, або руків'ям, то 12 гривень штрафу на користь князя за образу.

24. Якщо ж, вийнявши меч, не ударить, то гривня кун.

25. Якщо хто кого ударить батоном, або чашею, або рогом, або тильною стороною зброї, то 12 гривень.

26. Якщо хто, не стерпівши, ударить мечем того, хто завдав удару, то провини йому в цьому немає.

27. Якщо посіче руку, і відпаде рука або усохне, або нога, або око або ніс пошкодить, то піввири 20 гривень, а потерпілому за каліцтво 10 гривень.

28. Якщо пошкодить який-небудь палець – 3 гривні штрафу князеві, а потерпілому гривня кун.

29. Якщо прийде скривавлена людина. Якщо прийде на «князівський» двір людина скривавлена або побита до синяків, то не шукати йому свідків, а платити йому «винному» штраф князеві 3 гривні; якщо слідів побоїв немає, то привести йому свідка відповідно до слів його свідчення; а хто почав бійку, тому платити 60 кун, якщо навіть і прийде скривавлена людина, але він сам почав, і прийдуть свідки, то за це йому платити, хоча його ж і били.

30. Якщо «хто» ударить мечем, але не зарубає на смерть, то 3 гривні, а самому «потерпілому» гривня за рану на лікування, якщо зарубає на смерть, то платити виру.

31. Якщо людина штовхне людину до себе або від себе, або по обличчю ударить, або жердиною ударить, і представлять двох свідків, то 3 гривні штрафу князеві; якщо буде варяг або колбяг, то вивести на суд свідків сповна «теж двох» і нехай вони йдуть на судову клятву.

32. Про челядь. Якщо челядин сховається, і оголосять про нього на торгу, а впродовж 3 днів його не повернуть, то, якщо пізнають його на третій день «панові» забрати свого челядина, а тому «приховувачеві» заплатити 3 гривні штрафу князеві.

33. Якщо хто сяде на чужого коня. Якщо хто сяде на чужого коня без дозволу, то 3 гривні.

34. Якщо у кого пропаде кінь, зброя або одяг і він оголосить про те на торгу, а після пізнає пропажу у своєму місті, то узяти йому своє наявністю, а за збиток платити йому 3 гривні.

35. Якщо хто пізнає своє, що у нього пропало або було вкрадене, або кінь, або одяг, або худобина, то не говори тому «у кого пропажа виявлена»: «Це моє», але піди на звід, де воно узято, нехай зійдуться «учасники угоди і з'ясують», хто винен, на того і ляже звинувачення в крадіжці; тоді позивач візьме своє, а що пропало разом з цим, то йому винний виплатить; якщо буде конокрад, то видати його князеві на вигнання; якщо злодій, що обкрав кліть, то йому платити 3 гривні.

36. Про звід. Якщо буде «звід» у одному місті, то йти позивачеві до кінця цього зводу; якщо буде зведення по «різних» землях, то йти йому до третього зводу; а відносно наявної «краденої» речі, то третьому «відповідачеві» грошима платити за наявну річ, а з наявною річчю йти до кінця зводу, а позивач нехай чекає іншого «зі зниклого», а де виявлять останнього «за зводом», те тому платити за все і штраф князеві.

37. Про злодійство. Якщо «хто» купив що-небудь крадене на торгу, або коня, або одяг, або худобину, то нехай він виведе свідками двох вільних чоловік або збирача торгових мит;

якщо ж він не знає, у кого купив, то нехай ті свідки йдуть на судову клятву в його користь, а позивачеві узяти своє вкрадене; а що разом з цим пропало, то про те йому лише жалкувати, а відповідачеві жалкувати за своїми грошима, оскільки не знає, у кого купив крадене; якщо пізніше відповідач пізнає, у кого це купив, то нехай візьме у нього свої гроші, а тому платити «за все», що у нього «відповідача» пропало, а князеві штраф.

38. Якщо хто пізнає «свою» челядь. Якщо хто пізнає свого вкраденого челядина і поверне його, то він повинен вести його по грошових угодах до третього зводу і узяти у третього відповідача челядина замість свого, а тому дати пізнаного: нехай йде до останнього зводу, тому що воно не худоба, не можна йому говорити: «Не знаю, у кого я куплений», але йти за свідченнями челядина до кінця; а коли буде виявлений істинний злодій, то знову повернути панові вкраденого челядина, а третьому відповідачеві узяти свого, і за збиток «позивачеві» тому ж злодієві платити, а князеві 12 гривень штрафу за крадіжку челядина.

39. Про звід же. А зі свого міста у чужу землю зводу немає, але також представити «відповідачеві» свідків або збирача мит, перед яким була здійснена купівля, а позивачеві узяти готівкове, а про інше, що з ним пропало, тільки жалкувати, а тому, хто купив крадене, жалкувати за своїми грошима.

Конец ознакомительного фрагмента.

Текст предоставлен ООО «ЛитРес».

Прочитайте эту книгу целиком, [купив полную легальную версию](#) на ЛитРес.

Безопасно оплатить книгу можно банковской картой Visa, MasterCard, Maestro, со счета мобильного телефона, с платежного терминала, в салоне МТС или Связной, через PayPal, WebMoney, Яндекс.Деньги, QIWI Кошелек, бонусными картами или другим удобным Вам способом.